

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมไหว้ครูคนตรีไทยของนักคนตรีวงไทยบรรเลงอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อต่อเทพเจ้า ดุริยเทพหรือครูคนตรีที่เป็นเทวดา ครุฑาษี และครูเทพอสูรที่ปรากฏในพิธีกรรมไหว้ครูคนตรีไทยประจำปี 2546 และเพื่อศึกษารายละเอียดลักษณะขั้นตอนพิธีกรรมต่าง ๆ ของพิธีไหว้ครูคนตรีไทย

วงไทยบรรเลงเดิมชื่อวงปี่พาทย์นายถึก ก่อตั้งโดยนายถึก แก้วละเอียดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2480 และสืบทอดต่อมาโดย พ.จ.อ. สมาน แก้วละเอียดบุตรชาย เป็นหัวหน้าวงในปัจจุบันกล่าวได้ว่าวงไทยบรรเลงเป็นคณะคนตรีไทยที่มีชื่อเสียงมากที่สุดคณะหนึ่งของอำเภออัมพวาและเป็นวงที่ยึดถือปฏิบัติประกอบพิธีไหว้ครูคนตรีไทยประจำปีตามแบบ อย่างบรรพบุรุษมิได้ขาด

นักคนตรีวงไทยบรรเลงมีความเชื่อต่อเทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์-ฮินดูที่อัญเชิญมาสักการบูชาในพิธีไหว้ครูประจำปี 4 องค์ คือ พระพรหม พระอิศวร พระนารายณ์ และพระพิฆเนศวร ความเชื่อเกี่ยวกับพระพรหม พระอิศวร พระนารายณ์ของนักคนตรีวงไทยบรรเลงที่ให้ข้อมูลทุกคนมีความคล้ายคลึงกัน คือ มีความเชื่อและนับถือเทพเจ้าเหล่านี้ในฐานะเทพเจ้าชั้นสูงของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู จึงบูชาสักการะในพิธีไหว้ครูประจำปี ไม่มีผู้ใดตั้งรูปแบบการพเทพเจ้าดังกล่าวกราบไหว้บูชาที่บ้าน

ความเชื่อเกี่ยวกับดุริยเทพหรือครูเทวดาคือ พระวิษณุกรรม พระปัญจสีขร และพระประโคนธรรพ ปรากฏว่า นักคนตรีวงไทยบรรเลงผู้ให้ข้อมูลทุกคนมีความเชื่อต่อดุริยเทพหรือครูเทวดาตามที่ได้รับการบอกเล่าต่อ ๆ มา กล่าวคือ มีความเชื่อว่าพระวิษณุ-

กรรมเป็นเทพผู้สร้างเครื่องดนตรีไทย พระปัญจสิขร คือ ครูทางคิดพิณและขับร้องและพระประโคนธรรพเป็นครูทวดคั่วควม

นักดนตรีวงไทยบรรเลงทุกคนมีความเชื่อก่อนข้างสูงต่อองค์พระพิราพและพระภรตฤาษี (พ่อแก่) ข้อมูลภาคสนามแสดงให้เห็นว่านักดนตรีวงไทยบรรเลงทุกคนมีความเชื่อว่าพระพิราพเป็นเทพอสูรที่มีอิทธิฤทธิ์ น่าเกรงขาม จึงให้ความเคารพยำเกรงมาก

พระภรตฤาษีหรือพ่อแก่เป็นครูเทพฤาษีที่นักดนตรีวงไทยบรรเลงมีความเชื่อถือในความศักดิ์สิทธิ์ว่า ท่านสามารถดลบันดาลให้ผู้สัการบูชาประสบความสำเร็จในกิจการต่าง ๆ นอกจากนี้ข้อมูลภาคสนามแสดงให้เห็นว่านักดนตรีวงไทยบรรเลงส่วนใหญ่มีความรู้สึกใกล้ชิดกับพระภรตฤาษี (พ่อแก่) นักดนตรีบางท่านตั้งหิ้งบูชาพ่อแก่ที่บ้านตนเอง

วงไทยบรรเลงประกอบพิธีไหว้ครูดนตรีไทยประจำปีตามแบบแผนที่บรรพบุรุษเคยปฏิบัติ และมีความสอดคล้องกับระเบียบแบบแผนการจัดพิธีไหว้ครูดนตรีไทยประจำปีของสำนักดนตรีหลวงประดิษฐ์ไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง) บรมครูของวงไทยบรรเลง โดยจัดพิธีสงฆ์ในตอนเช้าวันพฤหัสบดีก่อนพิธีกรรมไหว้ครูดนตรีไทย ภาคบ้ายเป็นพิธีครอบครูแก่ศิษย์ที่มีความประสงค์เรียนดนตรีไทยและเพลงหน้าพาทย์ระดับชั้นต่าง ๆ ตลอดจน การครอบครูเพื่อมอบหมายให้เป็นครูสอนดนตรีไทยแก่ผู้อื่น

การจัดพิธีไหว้ครูดนตรีไทยประจำปีของวงไทยบรรเลงมีความโดดเด่นด้านการสืบทอดขั้นตอนพิธีกรรมตามแบบอย่างโบราณทุกประการ ผู้วิจัยมีความประทับใจและเล็งเห็นว่าพิธีกรรมที่จัดอย่างถูกต้องแบบแผนประเพณี ส่งเสริมความเชื่อของนักดนตรีไทยในความศักดิ์สิทธิ์ของเทพเจ้า ดุริยเทพหรือครูทวดคั่ว องค์พระพิราพและพระภรตฤาษี

ข้อเสนอแนะ

ผลงานวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ คือ

1. พิมพ์เผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้า ครุฑุริยเทพ หรือครุฑเฑาะและครุฑพอสูร ครุฑาณิ ในรูปแบบการเสนอผลงานวิชาการต่อโรงเรียนที่สอน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจแก่นักเรียนและบุคคลทั่วไปต่อคติความเชื่อของนักดนตรีไทย
2. นำงานวิจัยเสนอแก่สถานศึกษาที่มีการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทยเพื่อสร้างความเข้าใจในขั้นตอนพิธีกรรมต่าง ๆ ในพิธีไหว้ครูดนตรีไทย เพื่อสืบทอดแบบแผนปฏิบัติของประเพณีการไหว้ครูดนตรีไทยประจำปี
3. ควรมีการศึกษาชีวิตและผลงานของนักดนตรีไทยผู้มีชื่อเสียงชาวอำเภอนาเฉพาะบุคคลอย่างละเอียด เพื่อวิเคราะห์วิถีชีวิตและผลงานตลอดจนแนวทางการศึกษาดนตรีไทยของศิลปิน